

Doktorské studium na Právnické fakultě MU

Co doktorské studium je

Podle zákona o vysokých školách je doktorský studijní program zaměřen na „**vědecké bádání a samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje**“.

Jeho cílem je rozvinout dovednosti a znalosti, které jsou potřebné k vědecké činnosti v oboru práva. Absolvent by **(A)** měl mít **hluboké znalosti zvoleného oboru** převyšující úroveň magisterského studia; **(B)** měl být **schopný vědecky bádát** – umět vlastní tvůrčí činností dospívat k **relevantním, původním vědeckým výsledkům, které posunou daný obor práva dál**, a navíc, měl by se o ně umět podělit s ostatními: písemně (odborné, příp. i popularizační **publikace**), a ústně (**konferenční vystoupení a výuka**).

Hluboké znalosti a dovednosti **(A)** jsou v rámci doktorského studia rozvíjeny **odbornými aktivitami** (jde zejm. o účast v odborných diskusích, reading groups, seminářích, samostudium, zpracování písemných plnění atp.). Jsou ověřovány při ukončení příslušných studijních předmětů.

V oblasti vědeckého bádání **(B)** se aktivity soustředí především na **publikační činnost a psaní disertační práce**. Právě sepsáním a obhajobou disertační práce totiž student ověřuje získání většiny dovedností, které má v průběhu studia získat (jejich základní přehled viz [zde](#)). Jde o **určující prvek celého doktorského studia**, na nějž by měla připadat zcela převažující většina časové zátěže. Při přípravě disertace studentovi napomáhají metodologické předměty a semináře, zejména se ale opírá o vedení ze strany školitele. S jeho pomocí se doktorand postupně stává začínajícím vědeckým pracovníkem, spíše než „pouhým“ studentem.

Doktorské studium je výrazně **individualizované**. Zakládá se na intenzivní spolupráci se **školitelem**, který doktoranda metodicky i odborně vede. Právě dobře fungující vztah studenta a školitele je jedním ze základních předpokladů zdárného průběhu studia.

Součástí doktorského studia je i **rozvoj pedagogických kompetencí**. Absolvent by měl být alespoň v základní míře připraven zapojit se do akademického prostředí i v jeho výukové části (byť tato míra je u různých studentů odlišná a odvíjí se od individuálního studijního plánu a od formy studia – k tomu viz níže). Student v průběhu studia poznává pedagogický proces ve všech jeho složkách (příprava obsahu a organizace výuky, výuka samotná, organizace a realizace zkoušení) a aktivně se na něm podílí.

Co doktorské studium není

Doktorské studium není **pouhým pokračováním studia magisterského**. Nejde jen o další získávání odborných znalostí; hlavní náplní proto není klasická výuka (přednášky a semináře). Studium je mnohem více samostatné, je individuálnější a **zaměřené především na vlastní tvůrčí vědeckou činnost**.

Doktorské studium také není **snadná cesta k získání dalšího titulu** při zaměstnání. Vyžaduje **značné množství vynaloženého času a úsilí**. Je nutno počítat s tím, že bude třeba hodně číst a hodně přemýšlet. Proto není vhodné pro ty uchazeče, kteří obtížně hledají **vnitřní motivaci pro odbornou činnost**, pro snahu nacházet nová řešení a posouvat stav (české) právní vědy, teorie i praxe kupředu.

Pokud jde o časovou náročnost, není souběžný pracovní poměr na (částečný) úvazek zpravidla překážkou. Je ale nutno počítat s tím, že z obsahových nároků na studenty nelze slevit. **Bez toho, aby byl student svému doktorskému studiu ochoten se dostatečně věnovat, nemůže nikdy dávat úplný smysl**. Pro *prezenční* formu studia podpořenou stipendiem je souběžný *plný* úvazek mimo fakultu velmi problematický.

Co může student očekávat od doktorského studia na Právnické fakultě MU?

Především **příležitost k rozvoji** svých právnických dovedností a k vysokému odbornému růstu. Při výběru **tématu**, které studenta zajímá, a spolupráci se **školitelem**, který je v daném oboru pro studenta inspirací a je schopen mu nabídnout patřičné odborné vedení, má student možnost se při usilovné práci (nejen na zvoleném tématu, ale i na sobě samotném) posunout o notný kus dopředu oproti absolventům magisterského studia. Navíc, má **šanci přispět k rozvoji českého (i mezinárodního) právního prostředí**

a skrze vynikající publikace nabídnout právní praxi (zejm. justici, advokacii, veřejné správě, legislativě, podnikovému sektoru) kvalitnější, propracovanější odborné zázemí v určité oblasti práva. Záleží ale především na studentovi samotném, nakolik nabízenou příležitost využije.

O **určení školitele** rozhoduje na návrh studenta oborová rada. Školiteli mohou být především docenti a profesori, v ostatních případech se vyžaduje souhlas vědecké rady. Při určení školitele je nutno respektovat limity dané celouniverzitními pravidly – jeden školitel může vést maximálně 5 studentů, a to po individuálním posouzení oborové, případně i vědecké rady. O případném naplnění limitů je vhodné se při návrhu školitele informovat. Stejně tak to platí i při výběru výzkumného zaměření. Na osobních stránkách jednotlivých školitelů je **vhodné se dopředu seznámit** s oblastmi jejich odborného zájmu, resp. **oblastmi, ve kterých publikačně a pedagogicky působí**: [lidé](#) Na webových stránkách všech programů jsou také zveřejněna **preferovaná témata disertací**.

Student může v mezích daných pravidly konkrétního programu očekávat **možnost výběru** odborných i metodologických předmětů podle svých preferencí a oblastí zájmu. Veškeré aktivity a studijní povinnosti se odvíjí od **individuálního studijního plánu**. Některé jeho části jsou povinné – ty je třeba dodržet. Řada součástí, ale i konkrétní rozpis mnohých povinných aktivit je však otázkou právě až individualizace ve studijním plánu. Ten je vytvářen v **kooperaci studenta a školitele**. Měla by mu vždy předcházet úvaha nad tím, které dovednosti a znalosti konkrétní student potřebuje k dosažení cílů studia rozvíjet a v jaké podobě a struktuře (u různých studentů se tyto parametry mohou lišit). Až v návaznosti na to školitel společně se studentem určují příslušné obsahové složky studijního plánu.

Informace k sestavování **individuálních studijních plánů** a jeho semestrálních náplní naleznete [zde](#).

V **odborných předmětech** může student očekávat získání odpovídajících **znalostí a dovedností** a poskytnutí **zpětné vazby** od příslušných lektorů – ať již půjde o zpětnou vazbu k odevzdávaným písemným plněním, diskusi k zadané četbě či jiné formy studijních aktivit. Ty se mohou v jednotlivých programech a specializacích lišit. Zpravidla ale v každém oboru dochází k předávání a sdílení zkušeností ohledně efektivity jednotlivých forem studijních aktivit a jsou následovány příklady dobré praxe.

Od svého školitele může student očekávat zejména:

- odborné a metodické vedení při přípravě a psaní disertační práce
- podporu při rozvoji dovedností a znalostí, které jsou pro něj potřebné k dosažení cílů studia
- respektující přístup při komunikaci (za předpokladu vzájemnosti)
- zpětnou vazbu a metodickou pomoc při přípravě a plnění individualizovaných aktivit (zejm. publikačních výstupů a konferenčních vystoupení); předpokladem je ovšem respektování rozumných časových termínů
- preferenci kvality před pouhou kvantitou co se týče publikačních a konferenčních výstupů
- mentorský přístup při rozvoji pedagogických dovedností, zacílení stanovovaných povinností na rozvoj konkrétních dovedností; nepřekračování limitů rozsahu přímé výuky (viz čl. 8 odst. 2 [směrnice o studiu v DSP](#))
- náročnost, ale férovost při stanovování studijních povinností (nezatěžování studenta povinnostmi, které nesouvisí s jeho studiem)
- ochotu v případě potřeby po domluvě poskytnout časový prostor i nad rámec vypsanych konzultačních hodin

Důležitou zásadou pro školitele, ale i ostatní vyučující je také **transparentnost** – student by měl dopředu jasně vědět, co se od něj v jednotlivých předmětech a aktivitách očekává a jaké povinnosti je třeba k úspěšnému ukončení splnit.

Co mohou naopak školitelé očekávat od svých studentů?

- svědomité a včasné plnění studijních povinností
- zájem o odborný růst a získávání nových znalostí a dovedností; aktivní přístup při vyhledávání vhodných příležitostí k tomu
- snahu o plné využití vlastního potenciálu, pokud jde o kvalitu výstupů
- zdravou asertivitu, ale i pokoru při přijímání i poskytování zpětné vazby
- dodržování stanovených harmonogramů, průběžnou práci na jednotlivých úkolech tak, aby mohla být dodržena standardní doba studia
- průběžné informování svého školitele o pokrocích ve svých odborných aktivitách

Jaký je rozdíl mezi prezenčním a kombinovaným studiem?

Prezenční studenti jsou při svém studiu podporováni pravidelným **stipendiem**. Jeho cílem je usnadnit studentům plnění studijních povinností v běžném časovém režimu tak, aby studenti nemuseli při studiu pracovat na plný úvazek jinde a nemuseli tak disertaci a další texty psát po večerech a o víkendech. Po novele vysokoškolského zákona, která zavedla tzv. **doktorský příjem v čisté (!) výši nejméně 1,2 minimální mzdy**, což je v zásadě na úrovni základní asistentké mzdy na univerzitě, se pozice prezenčního doktoranda přiblížila **plnohodnotné (výzkumné) pozici na katedře**. S tím se pojí i výraznější rozdíl mezi oběma formami studia. Pozice prezenčního doktoranda nabízí příležitost nejen získat titul PhD, který je shodný pro obě formy studia, ale i **ve větší míře získat úplnější zkušenost akademika**, jak v jeho vědecké, tak ve větší míře i pedagogické a částečně organizační roli. Prezenční studující je mnohem **více zapojen do chodu katedry**.

V prezenční formě se proto předpokládá **nejen plnění studijních předmětů, ale i dalších povinností stanovených individuálním studijním plánem**, jehož podmínky může oborová rada stanovit pro obě formy studia odlišně.

Pokud jde o způsob a formu plnění studijních povinností, u **kombinované** formy studia se akceptuje **omezenější časová flexibilita** (například konzultace častěji probíhají **na dálku**, setkávání mohou být soustředěna do intenzivnějších jednorázových **bloků** apod.) U **prezenčních** studentů se naopak vychází z předpokladu jejich častější **přítomnosti** na fakultě (proto „prezenční“ studium). Očekává se, že budou více času trávit v knihovně/studovně (jejíž možnosti a uživatelský komfort se v posledních letech výrazně posunuly), více se věnovat **pravidelným osobním konzultacím, diskusím na katedře, odborných katedrových setkání či setkání s ostatními studujícími** atd. Očekává se, že budou časově výrazně flexibilnější při domluvě termínů setkání a konzultací. **Případné vedlejší povinnosti (například částečný úvazek na jiné instituci) jsou doplňkové a studiu se přizpůsobují; nikoliv naopak.**

Intenzivnějšímu průběhu prezenčního studia odpovídají i vyšší **publikační a konferenční** očekávání, v souladu s obsahem individuálního studijního plánu sestaveného dle zásad stanovených oborovou radou. Kvalita disertační práce by měla být u obou forem stejná, plně odpovídající profilu absolventa a zákonným požadavkům; požadavky (kvalitativní i kvantitativní) na průběžné publikační výstupy a konferenční vystoupení se ale lišit mohou, v návaznosti na výrazně odlišnou finanční podporu během studia.

I pokud jde o míru **zájmu o zapojení do chodu katedry a fakulty** zejména v rámci získávání zkušeností s přípravou i organizací výuky, zkoušení, obhajob kvalifikačních prací a dalších akademických aktivit (dle pracoviště např. účast na poradách katedry, zapojení do přípravy katedrových konferencí apod.), jsou u prezenčních studentů očekávání nastavena pravidelně výše než u studentů kombinovaných. Vzhledem k větší míře individualizace studia i vzhledem ke specifickým jednotlivých kateder se konkrétní podmínky mohou v určité míře lišit (a je proto vhodné se o nich dopředu informovat); v akademickém prostředí je nicméně běžné, že **prezenční doktorandi jsou s životem katedry spjatí mnohem více než doktorandi kombinovaní**. Nežádá to odráží i zájem mnohých studentů poznat akademické prostředí skutečně zblízka, či přímo i jejich aspiraci stát se v budoucnu jeho trvalou součástí.

Rozdíl obou forem se projevuje také při plnění povinné internacionalizace, typicky ve formě **zahraniční stáže v délce trvání minimálně 30 dnů**. U prezenčních studentů se předpokládá stáž **nedělená**, případně dělená nejvýše na dvě části. U kombinovaných studentů lze častěji akceptovat i rozdělení do více dílčích bloků, vždy však nejméně 7 dní trvajících.

Bez ohledu na formu studia studující mohou v maximální míře využít i **další možnosti financování**, které univerzita nabízí (další stipendia, grantové a projektové finance, autorské honoráře, možnost získání úvazku na fakultě apod.) Pokud jde o **souběžnou mimofakultní výdělečnou činnost** vedle studia, u **kombinované** formy studia jde o pravidelný jev. U **prezenční** formy studia ale po zvýšení stipendia nelze z předchozí praxe vycházet bez dalšího. Nelze sice ani u prezenční formy nějakou formu výdělečné činnosti vedle studia v omezené míře vyloučit, to však vždy **v takovém typu úvazku, který umožňuje dostatečnou časovou flexibilitu**, nemá-li být povaha „prezenčního“ studia popřena. Mnohé záleží na **koordinované domluvě se školitelem a se zaměstnavatelem** (např. stanovit si **dny v týdnu, zpravidla minimálně tři, kdy se bude studující naplno věnovat doktorskému studiu na fakultě**, a dny, kdy bude v zaměstnání, s tím, že případné další povinnosti bude plnit ve svém volném čase. **V případě, že se ale student rozhodne pro takové pracovní zapojení, jehož podmínky neumožňují zachovat prezenční formu studia bez popření její podstaty, měl by zvolit formu kombinovanou (případně ji v průběhu studia operativně změnit).**

Důležité rozdíly mezi oběma formami jsou zjednodušenou formou shrnuty i **v tabulce na následující straně**.

Prezenční a kombinovaná forma studia

	Prezenční	Kombinovaná
měsíční stipendium (podle čl. 6 Stipendijního řádu MU)	ano	ne
časové rozložení plnění individuálního studijního plánu (ISP) během semestru	pravidelné měsíční (nebo častější) "kontrolní dny", které předpokládají průběžné plnění povinností průměrně v rozsahu min 2-3 dnů v týdnu, v nichž by měla být možná i přítomnost na fakultě; podle stávajících zkušeností jen velmi těžko realizovatelné při souběžném úvazku v rozsahu > 0,5	flexibilnější rozložení zátěže v průběhu semestru; "kontrolní dny" jen semestrální či čtvrtletní; konzultace ale samozřejmě možné častěji
vystoupení na konferenci	v rámci semestrálních ISP se předpokládají častěji, typicky každý akademický rok, i nad rámec předmětu DIOKONE	povinně pouze minimum v rámci předmětu DIOKONE
publikační aktivita (DIPUB)	vyšší podle podmínek stanovených oborovou radou	povinně jen minimum plynoucí z příslušných předmětů
zahraniční stáž min 30 dnů (DIINTER)	zásadně nedělená, nejvýše na dvě části (vyjma závažných zdravotních či rodinných důvodů)	možnost rozdělení na více částí, vždy však trvajících nejméně 7 dní
účast na katedrových projektech (pokud tematicky souvisí s výzkumným zaměřením)	předpokládá se zapojení do tematicky blízkých projektů; typicky do projektů specifického výzkumu či srovnatelných	dobrovolně
pomoc s organizací katedrových konferencí, letních škol, workshopů; spolupráce/pomoc hostujícím zahraničním expertům, pokud přijíždějí	ano	dobrovolně
účast na katedrových odborných setkáních (katedrové konference, semináře, PhD fóra, PhD workshopy apod.)	předpokládá se vždy, vč. zapojení do odborné přípravy (např. rešeršní reporty, výtah z aktuální judikatury a literatury apod.)	podle tematického zaměření dle domluvy se školitelem
rozvoj pedagogických kompetencí	předpokládá se ve větším rozsahu s cílem získání zkušenosti (praxe) akademického pracovníka ve většině součástí pedagogického procesu; předpokládá se větší časová flexibilita v rámci plnění předmětů Rozvoj pedagogických dovedností I-VI (DI1PED01), vždy však v mezích čl. 8 Směrnice o studiu v DSP a při dodržení zásad dobré praxe v DSP (zejm. str. 3-4)	předpokládá se jen v menším rozsahu k naplnění povinného minima v rámci předmětů Rozvoj pedagogických dovedností I-VI (DI1PED01)
organizační pomoc na státnicích a obhajobách	ano, účast na obhajobách a komisích zajišťovaných katedrou podle pokynů vedoucího katedry; účast na státnicích zajišťovaných fakultou podle instrukcí studijního oddělení (typicky 2-3x za semestr)	dobrovolně